

אחד דיני ממונות, **בדרישה וחקירה**. חקירות ודרישות שחוקרים את העדים שנאמר משפט אחד יהיה לכם וזדיני נפשות כתיב ודרשת וחקרת (דברים יג): **דיני ממונות בשלשה**. הא ילפינן בפרק קמא (דף ג'): **פוסחין**. תחלה **נוכח בן לחובה**. בזהא שירלו אבל **בדיני נפשות** פותחין לזכות. ובגמרא [ע"ב] יליף להו: **מטין על פי אחד**. מטין את הדין אחר המרובין על פי דין אחד כגון שנים אומרים זכאי ואחד חייב או איפכא: **ודיני נפשות מטין ע"פ אחד לזכות**. שנים עשר מוחים ואחד עשר מחייבים זכאי אבל לחובה אין מטין אחר הרוב אלא אם כן רבו המחייבין על המוכין שנים כדאמרין בפרק קמא (דף ג') לא תהיה אחרי רבים לרעותי^(א) וזדיני ממונות ליכא לזאקמה כדאמר לקמן (דף לו'): לא תטה משפט שור הנסקל וכל שכן שאר דיני ממונות: **מחזירין**. סותרין את הדין לאחר שגמרוהו וידעו שטעו מחזירין את הדבר בין לזכות בין לחובה: **ואין מחזירין לחובה**. בגמרא^(ב) **ילין לה: הכל מלמדן**. ואפי' תלמידים היושבין לפני הדיוניין ולא נתמנו ביתן על כך: **המלמד חובה**. דין שהתחיל תחלה להביא ראיות לחובה יכול לחזור בו ולזכות: **אינו חוזר ומלמד חובה**. סברא היא דזעינן והלילו^(ג). ובגמרא (דף גז') מוקים לה שעת משא ומתן הוא דלא יחזור דמתוך שאתה אומר לו שלא לחזור דבריו ושמה ימנאל ראיות נכונות אבל בשעת גמר דין שכבר חזר על כל דדנין ונראה לו שאין דבריו נכונים חוזר ומלמד חובה: **דינן זיוס**. משא ומתן על דין: **וגומרין צילה**. אם ראו וכי' ט' יליף בגמרא^(ד): **דיני נפשות גומרים בו זיוס לזכות וזיוס של אחריו לחובה**. אם זיכרוהו זיוס לראשון פוסקין את דינו מיד והולך לו אבל אם לא יכלו לזכות זיוס ראשון אין פוסקין את דינו לחובה אלא מלינין את דינו עד למחר שמא ימנאל צילה וזכות: **לא עצרב שבת**. שאין יכולין לגומרו למחר אם יתחייב שאין

הקדמת פסוקי דמנוחה

גלוין הש"ם
מתנ"י אחד דיני ממונות. עיין וזכור דף צ"ב ע"ב מו"ס ד"ה אי'

פסוקי דמנוחה

מוסף רש"י

מתחילין מן הגדול. כשעומדין למנין בלילות אם רוב ממונאין או רוב מטריהן (גיטין נ"ט). מן הצד. מן הקטנים ולא מן הגדול. שלא ילמדו חובה והשאר נענין מפני שלא הלקוח עליו משום לא תענה על בני עבדי כד"ק מוקמין להי קורא כד"ק (ב') לא תעטיק לטובה כ"י ולא ילמדו זכות (גיטין ש"ח). שטורי חוב המוקדמין. שנכתבו ביום ט"ו בדין וכתב בתוך השטר כחמיר צנין (רשב"ם ב"ב ק"ה). פסולין. ש"ס למרין לקוחות שלקחו שדה מן הלוה מומן בשטר ושלא כדין הוא שטרי קדמה מכרה להלוה וכשטר מעיד שהלוה קדמה לפיכך קנסוהו מלגלות לו ולא יטרוף אפילו מומן המלוה ואינו אלא כמלוה על פה שליו גובה מן המזבזבים (ד"ה ב' ובט"ו ב"ב ע"ב). ואי שני שכתב השטר בחד בניסן וזה כתוב בו כחצו בניסן הוא פלוני פלוג פלוני עד ט"ו בניסן. גם זה מוקדם ופסול. שאין לו יטרוף אלא מומן ההלוה ואיך. וללא כתיב דלמר עזיז כחממו וכו' (רשב"ם ב"ב ק"ה). ומיהו אם ההלוה היתה בחד בניסן בפני עדים וקטו מידו להשתעבר נכחי לזה למלוה ולא כתבו את השטר עד ט"ו בניסן וכתבו בו בחד בניסן, כי האי מוקדם כשר (שם ע"פ ב"ב ק"ב). דבר תורה כ"י ברדישה ובחקירה. כ"ן לבדוק את העדים בזהא יום בלחו שנה הלוה (לעיל ב'). שנאמר משפט אחד יהיה לכם. ממונות כנפשות, ויבין דכתיב דרישה וחקירה זדיני נפשות. דכתיב (דברים יג) ודרשת וחקרת. הוא הדין לדיני ממונות (לעיל ג'). שלא תבעול דלת בבני לדין. שומעו מלהלות שמה יכפור והעדים יעו ואל תהא עדותן מכוונת (ויפטר שם).

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

אחד דיני ממונות. **בדרישה וחקירה**. חקירות ודרישות שחוקרים את העדים שנאמר משפט אחד יהיה לכם וזדיני נפשות כתיב ודרשת וחקרת (דברים יג): **דיני ממונות בשלשה**. הא ילפינן בפרק קמא (דף ג'): **פוסחין**. תחלה

נוכח בן לחובה. בזהא שירלו אבל **בדיני נפשות** פותחין לזכות. ובגמרא [ע"ב] יליף להו: **מטין על פי אחד**. מטין את הדין אחר המרובין על פי דין אחד כגון שנים אומרים זכאי ואחד חייב או איפכא: **ודיני נפשות מטין ע"פ אחד לזכות**. שנים עשר מוחים ואחד עשר מחייבים זכאי אבל לחובה אין מטין אחר הרוב אלא אם כן רבו המחייבין על המוכין שנים כדאמרין בפרק קמא (דף ג') לא תהיה אחרי רבים לרעותי^(א) וזדיני ממונות ליכא לזאקמה כדאמר לקמן (דף לו'): לא תטה משפט שור הנסקל וכל שכן שאר דיני ממונות: **מחזירין**. סותרין את הדין לאחר שגמרוהו וידעו שטעו מחזירין את הדבר בין לזכות בין לחובה: **ואין מחזירין לחובה**. בגמרא^(ב) **ילין לה: הכל מלמדן**. ואפי' תלמידים היושבין לפני הדיוניין ולא נתמנו ביתן על כך: **המלמד חובה**. דין שהתחיל תחלה להביא ראיות לחובה יכול לחזור בו ולזכות: **אינו חוזר ומלמד חובה**. סברא היא דזעינן והלילו^(ג). ובגמרא (דף גז') מוקים לה שעת משא ומתן הוא דלא יחזור דמתוך שאתה אומר לו שלא לחזור דבריו ושמה ימנאל ראיות נכונות אבל בשעת גמר דין שכבר חזר על כל דדנין ונראה לו שאין דבריו נכונים חוזר ומלמד חובה: **דינן זיוס**. משא ומתן על דין: **וגומרין צילה**. אם ראו וכי' ט' יליף בגמרא^(ד): **דיני נפשות גומרים בו זיוס לזכות וזיוס של אחריו לחובה**. אם זיכרוהו זיוס לראשון פוסקין את דינו מיד והולך לו אבל אם לא יכלו לזכות זיוס ראשון אין פוסקין את דינו לחובה אלא מלינין את דינו עד למחר שמא ימנאל צילה וזכות: **לא עצרב שבת**. שאין יכולין לגומרו למחר אם יתחייב שאין

אחד דיני ממונות ° ואחד דיני נפשות בדרישה ובחקירה שנאמר י משפט אחד יהיה לכם °מה בין דיני ממונות לדיני נפשות דיני ממונות בשלשה ודיני נפשות בעשרים ושלשה דיני ממונות פותחין בין לזכות בין לחובה ודיני נפשות פותחין על פי אחד בין לזכות ועל פי שנים לחובה דיני ממונות מחזירין בין לזכות בין לחובה דיני נפשות מחזירין לחובה דיני ממונות הכל מלמדין זכות וחובה דיני נפשות הכל מלמדין זכות וחובה דיני נפשות חובה המלמד זכות מלמד חובה דיני נפשות המלמד חובה מלמד זכות אבל דיני ממונות דנין ביום וגומרין בליילה דיני נפשות דנין ביום וגומרין ביום דיני ממונות

גומרין בו ביום בין לזכות בין לחובה דיני נפשות גומרין בו ביום לזכות ובוים שלאחריו לחובה לפיכך יאין דנין לא בערב שבת ולא בערב יום טוב דיני ממונות °הממאות והטהרות מתחילין מן הגדול דיני נפשות מתחילין מן הצד הכל כשרין לדון דיני ממונות ואין הכל כשרין לדון דיני נפשות אלא בהנים ליום וישראלים המשיאין לכהונה: **ג'ג'** דיני ממונות מי בעינן דרישה וחקירה ורמינהו °שטר שזמנו כתוב באחד בניסן בשמיטה ובאו עדים ואמרו שהיא אתם מעידין על שטר זה והלא ביום פלוני עמנו הייתם במקום פלוני שטר כשר ועדיו כשרין חיישינן שמא אחרוהו וכתבוהו ואי סלקא דעתך בעינן דרישה וחקירה היכי °חיישינן שמא אחרוהו וכתבוהו וליטעמין תיקשי לך מתנ"י °ישמרי חוב המוקדמין פסולים °המאוחרים כשרין ואי סלקא דעתך בעינן דרישה וחקירה מאוחרין אמאי כשרין הא לא קשיא דעדיפא מינה קאמרינן דאפי' אחד בניסן בשמיטה דלא שכיחי אינשי דמוזפי דליכא למימר שמא אחרוהו וכתבוהו דלא מרע לשמריה אפי' כיון דשביעית יסופה משמטת מכשרינן מ"מ קשיא: סימן חרפ"ש: א"ר חנינא °ידבר תורה אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדרישה ובחקירה שנאמר משפט אחד יהיה לכם ומה טעם אמרו °דיני ממונות לא בעינן דרישה וחקירה כדי שלא תנעול דלת בפני לוינ אלא מעתה טעו

לב.

אחד דיני ממונות. מה בין דיני ממונות לדיני נפשות אף על גב דשנים בחקירה ודרישה מדכתיב משפט אחד יהיה לכם לענין מילי דתלו בזכות וחובה אין להשוותם דלא סייד דדיני ממונות: °חיישינן שמא אחרוהו. פ"ה אחרוהו מלכתוב עד אחד בניסן וכתבוהו במקום שאומרים המזימין ועל חנם דחק אלא י"ל כי הויא דגט פשוט (ב"ב דף קעא. ושם) שטר שזמנו כתוב בו בחד או בעשרה בתשרי שטר מאוחר הוא וכשר והי"נ שטר זה נכתב לפני אחד בניסן של שמיטה במקום הכתוב בשטר ונמנאל כשהגיע אחד בניסן של שמיטה שהוא זמנו של שטר לא היו בלוחו מקום שהלכו למקום אחר וא"ת מאי איריא משום לאיתרוהו כי לא אחרוהו נמי יש להכשיר כדאמר ט' אי ידעיתו יומא דלקנימו ציה כתובו יומא דלקנימו ציה ושמה לא בחד בניסן נכתב אלא אחרי כן במקום הכתוב בו וי"ל להכא בשטר מלוה איירי דאין לכתוב אלא יום שנכתב השטר דלא ליגזי ממעשדכי שלא כדון ומיהו משמע מהכא דתלינן מספק להכשיר את השטר וקשה לפ"ה דריש פ"ק דר"ה (דף ג' ב' ושם) ואין להאריך כאן: **כאן**

גומרין בו ביום בין לזכות בין לחובה דיני נפשות גומרין בו ביום לזכות ובוים שלאחריו לחובה לפיכך יאין דנין לא בערב שבת ולא בערב יום טוב דיני ממונות °הממאות והטהרות מתחילין מן הגדול דיני נפשות מתחילין מן הצד הכל כשרין לדון דיני ממונות ואין הכל כשרין לדון דיני נפשות אלא בהנים ליום וישראלים המשיאין לכהונה: **ג'ג'** דיני ממונות מי בעינן דרישה וחקירה ורמינהו °שטר שזמנו כתוב באחד בניסן בשמיטה ובאו עדים ואמרו שהיא אתם מעידין על שטר זה והלא ביום פלוני עמנו הייתם במקום פלוני שטר כשר ועדיו כשרין חיישינן שמא אחרוהו וכתבוהו ואי סלקא דעתך בעינן דרישה וחקירה היכי אמרינן שמא הנה בטלתה חקירות דאיהו יום איון שעה ומתמדינן עליה ולטעמין תקשי לך מתנין דקתני שטרי חוב המוקדמין פסולין והמאוחרים כשרים ופרקי' הא לא קשיא. הא עדיפא מינה לאקשיין דאיכא למימר שטר זה לא יתכן להיות מאוחר דלא שבק אינשי שני דהיתרא וכתב שנת שמיטה דמרע ליה לשמריה קמ"ל כיון דשביעית סופה משמטת מיקרי אמר אפטר דפרע לי בתחלה או באמצעייתה לפיכך כתב שנת שמיטה ושטר מאוחר הוא וכשר. מ"מ הקושיא עומדת ושני ר' חנינא לעולם אפילו דיני ממונות בדרישה וחקירה ומה טעם אמרו °דלא בעינן

דרישה וחקירה והטהרות מתחילין מן הגדול דיני נפשות מתחילין מן הצד הכל כשרין לדון דיני ממונות ואין הכל כשרין לדון דיני נפשות אלא בהנים ליום וישראלים המשיאין לכהונה: **ג'ג'** דיני ממונות מי בעינן דרישה וחקירה ורמינהו °שטר שזמנו כתוב באחד בניסן בשמיטה ובאו עדים ואמרו שהיא אתם מעידין על שטר זה והלא ביום פלוני עמנו הייתם במקום פלוני שטר כשר ועדיו כשרין חיישינן שמא אחרוהו וכתבוהו ואי סלקא דעתך בעינן דרישה וחקירה היכי אמרינן שמא הנה בטלתה חקירות דאיהו יום איון שעה ומתמדינן עליה ולטעמין תקשי לך מתנין דקתני שטרי חוב המוקדמין פסולין והמאוחרים כשרים ופרקי' הא לא קשיא. הא עדיפא מינה לאקשיין דאיכא למימר שטר זה לא יתכן להיות מאוחר דלא שבק אינשי שני דהיתרא וכתב שנת שמיטה דמרע ליה לשמריה קמ"ל כיון דשביעית סופה משמטת מיקרי אמר אפטר דפרע לי בתחלה או באמצעייתה לפיכך כתב שנת שמיטה ושטר מאוחר הוא וכשר. מ"מ הקושיא עומדת ושני ר' חנינא לעולם אפילו דיני ממונות בדרישה וחקירה ומה טעם אמרו °דלא בעינן

עי' משפט נר מצוה

א א מיי פ"א מהל' סנהדרין הלכה א והכל שם:
ב נמ"י שם הל"ב טוש"ע ח"מ פ' ה סעי' ב:
ב א מיי פ"ט מהל' עדות הלכה א סמג עשין ק' טוש"ע ח"מ פ' ג' סעי' ט:
ג א מיי פ"ג מהל' מלוה הלכה א סמג עשין פ"ב טוש"ע ח"מ פ' מג סעיף ז':
ד ה מיי שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף יג':
ו נמ"י פ"ט מהל' שמיטה הל' ד טוש"ע ח"מ פ' סו סעי' ז':
ה ז ה מיי פ"ג מהל' עדות הל' א סמג עשין קט טוש"ע ח"מ פ' ל סעיף א':

תורה אור השלם

1. משפט אחד וחקירה
לכם בפר בא"ת וחקירה
אין ו' אלהיכם.
ויקרא כד כב

פרשת אורח מות

רבינו חננאל

פ'ד אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדרישה ובחקירה כ"י. ואקשינן וכי בעינן דרישה וחקירה בדיני ממונות והתניא שטר שזמנו באחד בניסן בשמיטה פ"י וכתב בו פרוכבול ובאו עדים ואמרו והלא אלו העדים שבשטר זה היו עמנו באחד בניסן בשמיטה במקום פלוני השטר כשר והעדים כשרים חיישינן שמא אחרוהו וכתבוהו ואי ס"ד בעינן דרישה וחקירה היכי אמרינן שמא הנה בטלתה חקירות דאיהו יום איון שעה ומתמדינן עליה ולטעמין תקשי לך מתנין דקתני שטרי חוב המוקדמין פסולין והמאוחרים כשרים ופרקי' הא לא קשיא. הא עדיפא מינה לאקשיין דאיכא למימר שטר זה לא יתכן להיות מאוחר דלא שבק אינשי שני דהיתרא וכתב שנת שמיטה דמרע ליה לשמריה קמ"ל כיון דשביעית סופה משמטת מיקרי אמר אפטר דפרע לי בתחלה או באמצעייתה לפיכך כתב שנת שמיטה ושטר מאוחר הוא וכשר. מ"מ הקושיא עומדת ושני ר' חנינא לעולם אפילו דיני ממונות בדרישה וחקירה ומה טעם אמרו °דלא בעינן